

Teacher Views on The Providing Creative Thinking to Students

Vildan GİDER¹, Ali Rıza ERDEM²

Abstract

In the changing world, important developments are taking place in many areas, especially in education. In order to keep up with the changes, it is necessary to acquire and apply 21st century skills in order to understand, adopt and use developments effectively. 21st century skills are the abilities necessary for individuals to be successful in a global world. These skills are "learning and innovation skills", "information, media and technology skills" and "life and career skills". The learning and innovation skills category consists of "creative thinking", "critical thinking", "problem solving", "communication" and "collaboration" skills. Creative thinking, one of the learning and innovation skills, is a skill that is rarely mentioned in daily life but enables individuals to use their potential effectively. Creative thinking, which is becoming increasingly important in today's world, can also be defined as a flexible and innovative thinking process to generate new ideas and solutions. The aim of this study is to reveal the views of teachers about the "creative thinking" skill, which is one of the 21st century learning and innovation skills, and the practices they make students acquire this skill, the problems they face and the solutions to these problems. The study group of the research consists of 10 teachers working at different levels of education in Aydın province in the 2022-2023 academic year. The participants were asked the questions in the semi-structured "creative thinking interview form" prepared by the researchers and the data obtained were analyzed by content analysis. According to the findings of the study, the participants (i) stated that creative thinking is important, (ii) preferred brainstorming, mind mapping, collaborative and problem-based learning activities in teaching creative thinking to students, and (iii) were concerned about student and parent apathy, lack of self-confidence and motivation in teaching creative thinking to students (iv). In order to overcome the difficulties encountered in the process of teaching creative thinking to students, teachers try to solve these problems by implementing practices aimed at giving students a positive attitude towards creative thinking and increasing their self-confidence and trying to organize learning environments in a way to encourage creativity.

Key Words

21st century skills
Creative thinking
Student
View
Teacher

About Article

Sending date: 08.01.2024
Acceptance date: 17.04.2024
E-publication date: 30.04.2024

¹ Ministry of National Education, Türkiye, vildangder@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-0630-1130>

² Prof. Dr., Pamukkale University, Faculty of Education, Türkiye, arerdem@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9704-9529>

Introduction

The speed of technological progress and the increasing amount of information, together with the fact that information has become a power in the process of globalization, require individuals to constantly update themselves. The fact that previously acquired knowledge becomes obsolete or outdated over time encourages people to be individuals who are constantly learning (Karaman, 2010). In order for individuals to adapt to changes, in addition to having the necessary infrastructure and technological knowledge, they need to have unique skills and abilities in addition to basic competencies in order to be able to identify, analyze and evaluate the information in the data stacks and transform this information into various products by using it effectively in their daily lives (Anagün et al., 2016). To contribute to the development of the country, to be effective in society and to achieve a respected position, it is important to have 21st century skills and to carry these qualities as part of personal identity (Boyacı & Özer, 2019). In other words, there is a need for individuals who are productive, dynamic, thinking, able to propose different solutions, have a critical perspective, willing to improve themselves, think creatively, in short, individuals with 21st century skills. This can undoubtedly be achieved by adapting education systems to gain 21st century skills (Uçak & Erdem, 2020).

These cognitive and affective competencies, which are considered as 21st century skills and affect the success of the individual in social life, school environment and business life are creativity and innovation skills, critical thinking and problem solving skills, communication and cooperation skills under the title of *learning and innovation skills*; information literacy, media literacy and technology literacy skills under the heading of *literacy skills*; self-management and initiative skills, productivity and accountability skills, leadership and responsibility skills, social and cultural skills, and finally flexibility and adaptability skills under the heading of *life and professional skills* (Kısaoglu, 2022). 21st century skills include knowledge and skills as well as performance and perception. In other words, it has become a phenomenon in which knowledge and skills are blended (Dede, 2010). There is a need for individuals who are productive, dynamic, thinking, able to propose different solutions, have a critical point of view, are willing to improve themselves, think creatively, in other words, have 21st century skills.

Creative thinking is a way of thinking that seeks innovation, is inventive and brings new solutions to old problems. In the information age, creative thinking is an important skill that needs to be developed and realized for knowledge production (Yenilmez & Yolcu, 2007). Creative thinking skills enable individuals to approach problems from different perspectives and find different and innovative solutions by using their imagination. Having these skills helps individuals to be successful in their academic lives as well as in their business and social lives. Creative thinking is the ability to produce new ideas, to put forward different opinions, and to produce innovative results by using imagination (Wegerif, 2007, as cited in Yaşar & Aral, 2010). In other words, creative thinking includes flexible and original thinking, making predictions based on intuition, analyzing, and synthesizing the data obtained, evaluating the results, focusing and establishing extraordinary relationships (Özden, 1999). Individuals with creative thinking skills can put forward new opinions, original ideas, come up with different solutions and products, and associate concepts, events, situations, and relationships that have not been associated before (Temizkan, 2011).

Creative thinking can be defined as demonstrating creativity and originality, developing, and implementing new ideas that are beneficial to humanity, being open and compatible with new and different ideas, and making useful and concrete contributions with innovative ideas (Trilling & Fadel, 2009). Many models have been put forward for creative thinking, which is the basis of progress and development. The first of these is the creative thinking model developed by Wallas (1926), which consists of preparation stage, incubation stage, enlightenment stage, realization-verification stages (Lubart, 1994; Yıldırım, 1998; Aksoy, 2005), and the other is the model of Erlendsson (1999), which is more frequently mentioned, which is explained in four dimensions as fluency, flexibility, originality and enrichment. In this model, fluency is defined as generating many ideas and developing alternatives; flexibility is defined as approaching the subject from different points of view and being flexible in thinking; originality is defined as presenting ideas that have not been applied or tried before and developing solution suggestions. Enrichment, on the other hand, includes collecting ideas and in-depth analysis by detailing down to the smallest details on the subject, and a detailed evaluation by going down to the finest details of an event, object or information (as cited in Erten-Tatlı, 2017).

Creative thinking refers to creativity as a product and is usually defined as an invention or design (Torrance, 1997). Creative thinking, which is defined as a new design, involves a multifaceted cognition process as it is a structure consisting of different cognitive and personal combinations. For this reason, it is found at different levels in each individual and can be developed when appropriate conditions are provided (NACCCE, 1999). In a constantly evolving, changing and increasingly complex world, it is necessary to solve the problems that arise in a more effective and efficient way. The need for innovative and creative solutions in the process of change, adaptation to technological and scientific advances, the necessity to provide competitive advantage in different fields, making the necessary arrangements in education systems in order to develop students' potential and gain high-level skills, adopting and implementing systems in which students take an active role in the education and training process can be realized through teachers (Güven & Kürüm, 2008). In this context, teachers and students should have an interactive relationship, teachers should provide the necessary guidance to students in problem solving, be motivating, and play a supportive role in the formation and shaping of students' ideas (Torrance, 1998).

In different studies on creative thinking skills, teachers define individuals with this ability as individuals who think multidimensionally, find different solutions, are productive, innovative, can take risks, are open to communication and are not prejudiced (Boz & Yılmaz, 2018), the views of classroom and preschool teachers on the contribution of creative thinking skills to the development of students were determined and these views were compared according to various variables (Çağ Adıgüzel, 2016; Meral & Şahin, 2019), as well as studies in which teachers' opinions were taken to determine students' critical and creative thinking skills (Uğraş, 2011). It is seen that these studies focus on determining the critical and creative thinking skills of students, in which teachers define creative thinking skills in a multifaceted way and believe that they can contribute to the development of these skills in students. The main purpose of this study is to reveal teachers' views on the methods applied in the process of teaching "creative thinking", one of the 21st century learning and innovation skills that are effective in increasing students' creativity, the problems encountered and the solutions to these problems. In this framework, answers to the following questions were sought:

1. According to teachers, why is it important for students to acquire creative thinking?
2. Which practices do teachers use to help students acquire creative thinking?
3. What problems do teachers face while teaching creative thinking to students?
4. How do teachers solve the problems they encounter while teaching creative thinking to students?

Method

In this study, which aims to determine the views of teachers working at different levels of education about 'creative thinking' and its acquisition by students, phenomenology (phenomenology) design, one of the qualitative research designs, was used. Phenomenology is a qualitative research design that tries to describe in depth how phenomena (events, experiences, perceptions, orientations, concepts, situations, etc.) that we are aware of but do not have detailed information about are perceived, experienced and understood by different people from the perspective of people (Baş & Akturan, 2013; Bogdan & Biklen, 2007). In this study, the phenomenological approach was preferred because it allows teachers to define their perceptions, experiences, approaches to events, and interpretations in depth and to provide a holistic perspective on them (Yıldırım & Şimşek, 2018).

Study group.

The study group of the research consists of 10 teachers working at different education levels in Efeler district of Aydın province. Snowball and criterion sampling methods were used to determine the study group of teachers. The criterion for selecting teachers was determined as taking part in different national and international projects that require creative thinking. The study was started with 1 teacher who met these criteria, and the people suggested by the teacher were reached by snowball sampling method. Information about the study group is shown in Table 1.

Table 1. Demographic characteristics of the study group

Variable		Frequency (f)	Percent (%)
Gender	Female	4	40
	Male	6	60
School Type	Kindergarden	2	20
	Primary school	2	20
	Secondary school	3	30
	High school	3	30
Total		10	100

According to the data in Table 1, there is a diversity in the gender and education level distribution of the teachers who participated in the study. In total, 10 teachers participated, 40% of whom were female and 60% male. Of these participants, 20% were kindergarden teachers, 20% were primary school teachers, 30% were secondary school teachers, and 30% were high school teachers. This diversity shows that the views of teachers from different teaching levels and branches were taken into consideration in the study.

Data Collection Tool

In the study, a semi-structured "*creative thinking interview form*" consisting of questions developed by the researchers was used as a data collection tool. The form, which was prepared by the researcher by reviewing the relevant literature, was sent to 4 experts in the field of educational administration, and then the opinion of the Turkish teacher was consulted on the comprehensibility of the questions in the form. To test the comprehensibility of the questions, a pilot application was carried out on 4 teachers with the same characteristics as the study group and the experts reached a consensus that one question should be removed. The semi-structured "*creative thinking interview form*" was finalized by considering the data obtained after the application.

Data Analysis

The data for this study consisted of individual interview recordings, each lasting 30-40 minutes. After each data was obtained, a general evaluation was made before the analysis was carried out, all data were classified within themselves, and possible codes were created and then categories were formed by classifying the codes. The data obtained were analyzed by content analysis. The purpose of content analysis is to reach the concepts and relationships between concepts that can define the data obtained. Concepts and themes that cannot be identified with a descriptive approach can be revealed through content analysis (Yıldırım & Şimşek, 2018).

To ensure the validity and reliability of the study, care was taken to use multiple data sources, to ensure that the categories and codes form a meaningful whole within themselves, to obtain confirmation of the findings obtained from the participants, to describe the participants, sample selection, process in detail and to support it with quotations where appropriate. In addition, at the end of the opinions and evaluations of three education experts, codes and categories were compared, and it was seen that 86% reliability was achieved in the calculation made using Miles and Huberman's (1994) formula of consensus and disagreement in the comparisons. The findings supported by direct quotations were presented to the reader as codes and categories with the help of tables and figures, and teacher opinions associated with the categories created were expressed as P1, P2, P3, etc.

Findings

The data obtained from the views of the teachers in the study group about "*creative thinking skill*", which is one of the 21st century learning and innovation skills, and the practices they realized in teaching this skill to students, the problems they encountered and the solutions to these problems were analyzed by content analysis and categories were formed and direct quotations consisting of the statements of the teachers were included in each category.

Findings about the importance of teaching creative thinking to students according to teachers

It is seen that the teachers in the study group agree that it is important and necessary for students to acquire creative thinking. The statements indicating the views of the teachers in the study group about the importance of teaching creative thinking to students are as follows:

- ✓ 'It is advantageous for individuals to have the experience and self-confidence to try different solutions and methods in difficult situations, problematic situations and to reach the result (P1)'.
- ✓ 'Of course it is important. Because creative thinking is a way of thinking that we can use in all areas of our lives. Education, health, science, etc. Creative thinking is essential to produce new things in every field we can think of, to come up with different things. Today, if people who lived in the past had not thought creatively, there would not be many inventions. They would have come up with all inventions and discoveries are products of creative thinking (P5)'.
- ✓ 'Yes, it is important. Because human beings have been in a sense of curiosity and an effort to establish superiority over nature since they have existed on earth. Thanks to this curiosity, he has tried to develop and improve his instincts of shelter, nutrition, and reproduction. He has wondered about fire, learned to control it, moved from hunting, and gathering to sedentary life, and tried to improve his daily life, produced the items they would use. They found writing, put their knowledge on paper and transmitted their creative thinking from generation to generation through writing. He used to think to invent new things and discover new places. He found inventions that were beneficial to humanity one day and inventions that killed people the next. Despite all this, humanity has reached as far as extraterrestrial galaxies thanks to creative thinking. For these reasons, creative thinking has always existed and will continue to exist as long as humanity exists, and the development of humanity will not stop (P2)'.
- ✓ 'While the individual struggles with the problems he/she will face throughout his/her life, always trying to exist in the expectation of someone else to solve his/her problems will condemn himself/herself to self-denial and extinction. Creative thinking is of great importance in sustaining and qualifying the existence of the individual (P3)'.
- ✓ 'It is important because this is the secret of progress and catching up beyond the age. Just as in past civilizations, civilizations that started to use writing in return for people's use of sign language made a difference by putting forward a creative thought and made a mark on the period and took a step forward for humanity. Today, too, it is possible to think differently from what everyone else does. Thinking societies and people are making their mark on their time and will continue to do so. There is this creativity in human genetics. It is the duty of teachers to be able to process and reveal this (P4)'.
- ✓ 'Creative thinking is essential in terms of coming up with new, original ideas, finding alternative solutions to problems, encouraging creativity in this sense, developing self-expression skills, and looking at things from different perspectives and approaching events in that way, which is very important (P9)'.
- ✓ 'The way to produce a new work in both art and science is through creative thinking, so it is very important (P10)'.

Findings about the practices that teachers had students do to acquire creative thinking

When the answers given by the teachers in the study group to the question 'What are the practices that you have students do to gain creative thinking?' are examined, it is seen that teachers mostly use brainstorming, creating mind maps, problem-based learning, and conducting studies that encourage cooperation and teamwork.

Table 2. Practices used by the teachers in the study group to help students acquire creative thinking

Practices that teachers have students do to gain creative thinking	Frequency (f)	Percent
Brainstorm	10	19.60
Mind maps	8	15.68
Problem-based learning activities	7	13.72
Conducting activities that encourage cooperation and teamwork	7	13.72
Student-centered discussions	7	13.72
Making project work	5	9.80
Drama activities	4	7.84
Activities to develop art and hand skills	3	5.88
Total	51	100

As can be seen from Table 2, the teachers in the study group carry out various practices to help students acquire creative thinking skills. The statements indicating the views of the teachers in the study group about the practices they had students do to gain creative thinking skills are as follows:

- ✓ 'Every asset makes sense when the student uses the information, he/she learns in his/her daily life. First, how to gain creative thinking. To solve the problems faced by the individual, he/she must first develop the ability to understand and comprehend. It is possible reading a lot of books, to develop their vocabulary and imagination. They need to be able to search, observe, analyze, experiment and not be afraid of making mistakes. For these reasons, I give my students the problem, suggest that they find the solution, search for different solutions when they are stuck, use the trial-and-error method while working, work collaboratively on some subjects, read a lot of books and internalize the book they read. Then, I tell them to progress gradually in the solution ways of the work or activity they want to do by imagining and I try to make students see the subject from different perspectives by using different methods (P2)'.
- ✓ First, I ask them to use their own ideas. To achieve this, I use brainstorming or problem-based learning methods depending on the situation. I respect everyone's opinion and prefer not to influence students. I want them to express the answer to a question according to each person's point of view, not the way I want it to be. Because this sometimes leads to different ideas that I never thought of myself. Sometimes I show the way and leave the progress to the students. Other times I wait for them to find their own paths and watch how true the principle of mind over reason is. The world of students is different. Therefore, I only guide them and ask them to access information (P4)'.
- ✓ 'I have brainstorming and student-centered discussions in my class, and I think the mind maps method is also very useful. Maps, allow students to visually see the relationships between subjects and make innovative connections (P7)'.
- ✓ 'I try to increase the efficiency of the lesson by organizing joint team works in which students collaborate, giving projects to develop their skills, and blending different methods (P9)'.
- ✓ 'In general, I use brainstorming, mind maps and teamwork in my lessons, but sometimes I try to increase the retention of the subject by having drama or organizing activities to improve manual skills (P5)'.
- ✓ 'Brainstorming, problem-based learning and mind maps are the main methods I use to comprehend the subject at the beginning of the subject, I continue with different methods in the later stages of the lesson, but I try to enrich the teaching of the lesson with different methods as much as possible (P3)'.

Findings about the problems teachers face while teaching creative thinking to students

The teachers in the study group, who work at different levels of education, face different problems while teaching creative thinking. The teachers in the study group expressed the most common problems as 'lack of self-confidence and motivation in students, student and parent apathy, limited time and inadequacy of educational materials'.

Table 3. Problems encountered by teachers in the study group while teaching creative thinking to students

Problems faced by teachers while teaching creative thinking to students	Frequency (f)	Percent (%)
Student and parent apathy	10	23.25
Lack of self-confidence and motivation	9	20.93
Inadequacy of training materials	7	16.27
Limited time	7	16.27
Test edition	6	13.95
False beliefs	4	9.30
Total	43	100

According to Table 3, it can be concluded that the main problems encountered by the teachers in the study group while teaching creative thinking skills to students are student and parent apathy, lack of self-confidence and motivation, inadequacy of educational materials, limited time, test pressure and false beliefs. These data show the most common difficulties faced by the teachers in the study group in the process of developing students' creative thinking skills. The statements indicating the views of the teachers in the study group about the problems they face while teaching creative thinking to students are as follows:

- ✓ 'Maybe it is because of the education system, I don't know, but students do not have a sense of curiosity, a desire to question, and children and families are not interested (P2)'.
- ✓ 'The perception of "I can't do this, I can't learn", the anxiety of being criticized, making mistakes, and the thought of what others will say prevent children from thinking creatively (P5)'.
- ✓ 'Since some of the students have the fear of being disgraced, the fear of being ridiculed, and more fundamentally, the fear of feeling bad, they lack self-confidence and motivation to express themselves as they are without fear, it is not very productive (P1)'.
- ✓ 'In addition to students' lack of interest and reluctance, parents' lack of interest is another problem, they don't buy the materials and tools we ask from students (P4)'.
- ✓ 'I think that the test pressure we observe especially in the senior classes is the biggest obstacle to creative thinking (P3)'.
- ✓ 'In some of our classes, the number of children from divorced families is high, sometimes we cannot even find an interlocutor, the student is constantly disinterested for different reasons (P6)'.
- ✓ 'There is a learned helplessness in students, an unwillingness to produce something new, and a little laziness, they see everything as a chore and behave indifferently (P7)'.
- ✓ 'There is an oppression stemming from the family environment, which leads to a lack of self-confidence and inability to do anything (P8)'.
- ✓ 'Some families demand from us, let alone meeting the needs of the children, I try to have the students do practices that develop them, increase their motivation, and use different techniques during the lesson, but the curriculum is intense and the lesson time is limited (P10)'.

Findings on how teachers solve the problems they face while teaching creative thinking to students

The teachers in the study group face different problems while teaching creative thinking and offer different solutions to solve these problems. Among these, 'instilling in students a positive attitude about creative thinking, increasing self-confidence, using teaching methods suitable for different student levels' are the first, followed by 'encouraging students to take risks' and 'creating a learning environment that supports creativity'.

Table 4. How the teachers in the study group solved the problems they encountered while teaching creative thinking to students

How teachers solve the problems they face while teaching creative thinking to students	Frequency (f)	Percent (%)
Developing a positive attitude about creative thinking in students	10	27.77
Practices to increase self-confidence	10	27.77
Different teaching appropriate for student levels using methods	7	19.44
Encouraging students to take risks	5	13.88
A learning environment that supports creativity create	4	11.11
Total	36	100

As can be seen in Table 4, the teachers in the study group employed various practices to solve the problems they encountered while trying to teach creative thinking, such as giving students a positive attitude and increasing self-confidence, using different teaching methods appropriate to student level, encouraging students to take risks, and organizing the classroom environment to support creativity. The statements indicating the views of the teachers in the study group about how they solve the problems they face while teaching creative thinking to students are as follows:

- ✓ 'I think that imagination is important in developing positive attitudes about creative thinking. I think that imagination helps to come up with new and different ideas, to see other aspects of events, so activities to increase imagination (P3).'
- ✓ 'In my class, I encourage students to collaborate by having them form teams on some of the topics of my course and to produce new and creative solutions by bringing different ideas together. In this way, they can communicate openly with their teammates and other classmates and can share their ideas freely (P7).'
- ✓ 'I try to help students discover their own interests and come up with new ideas in these areas, thus increasing their self-confidence (P5).'
- ✓ 'I always start the lesson by asking open-ended questions so that students can express their thoughts freely, think of creative solutions and look for different perspectives (P6).'
- ✓ 'I think that strategies appropriate to students' learning styles should be determined and diversified. Some students may be visual, auditory, tactile or one or more of them together. Therefore, applications should be made for the acquisition of each student (P8).'
- ✓ 'I take care to use different resources in my lessons and support them with technology (P1).'
- ✓ 'I create a free environment for students and in a free environment I encourage students to cooperate and learn from each other's ideas (P2).'
- ✓ 'By identifying current events and real-life problems, I enable students to develop solutions and improve their self-confidence (P4).'
- ✓ 'I make students do trial and error and encourage them to take risks (P10).'

Discussion, Conclusion and Recommendations

With globalization, many changes and developments are taking place in the world and individuals are expected not only to acquire certain knowledge or achievements, but also to apply and develop the knowledge and skills learned and to come up with new products and ideas. Individuals who can be self-sufficient, think critically, identify needs and problems, offer different solutions, and think creatively have an important place in the development of societies and countries. In this direction, it is important to educate individuals who have free thinking, can be innovative and creative, and can think, and to develop their existing potential (Özkale et al., 2020). Creative thinking refers to the ability of individuals to recreate their thoughts in different combinations and how they approach various problems and solutions (Amabile, 1998, as cited in Karakuş, 2018). In order to be successful and survive in today's societies, all individuals, especially students, need to learn how to think creatively, learn collaboratively, make critical analysis and systematic planning, and communicate effectively (Resnick, 2007).

Gaining creative thinking skills in schools and educational services is of great importance. Creative thinking in education aims to get rid of stereotypes, learn independently, not be prejudiced against those who are different, gain different perspectives, look critically, and develop new relationships (Memduhoğlu et al., 2020). Teachers play the most important intermediary role in the acquisition and maintenance of creative thinking in education. Creativity and creative thinking skills of students can be developed with the influence of education and environment (Yenilmez & Yolcu, 2007). Teachers who try to help students gain creativity and creative thinking skills should first create a flexible and democratic classroom environment, carry out practices aimed at gaining creative thinking, appeal to all types of students by adopting different methods and techniques, and develop various alternatives to the problems that arise (Keleşoğlu, 2017).

Knowing what creative thinking is, the necessity of teaching creative thinking, as well as teachers' views on the practices they use to teach creative thinking, the problems they face and their suggestions for solutions are of great importance in developing students' problem solving, critical thinking, communication, and cooperation skills, and ensuring effectiveness and efficiency in educational institutions. The aim of this study is to reveal the views of teachers working at different levels of education on "creative thinking skill", which is one of the 21st century learning and innovation skills, and the practices they realize in teaching this skill to students, the problems they face and their views on the solution of these problems. According to the findings of the study, the participant teachers (i) state that creative thinking is important, (ii) prefer brainstorming, mind mapping, collaborative work and problem-based learning activities to help students acquire creative thinking skills, (iii) are concerned about student and parent apathy when teaching creative thinking to students (iv). In the process of teaching creative thinking to students, teachers try to solve the problems by developing a positive attitude, implementing practices to increase self-confidence and trying to organize learning environments in a way to support creativity.

In many studies, it has been stated that teachers have an important role in revealing creative thinking skills in students, it has been emphasized that besides revealing the skill, it should be acquired and developed by students, that teaching is the profession that most needs training in creativity and that teachers should have a creative character (Yasa & Şahin, 2012; Öztürk & Darıca, 2003; Senemoğlu, 1996; Yaman & Yalçın, 2005). In addition, teachers are expected to create environments that facilitate independent learning, develop critical and creative thinking skills, and exhibit behavioral roles that encourage creativity (Cropley, 1997). The most important feature of teachers with creative thinking skills is that they design the classroom environment in accordance with creative thinking skills, use various strategies and methods to activate creativity, and transform students into individuals who question, think critically, and are confident (Ekici, 2004; Hamza & Farrow, 2000; Kind & Kind, 2008; Liu & Lin, 2014; Özmusul, 2012; Özerbaş, 2011). Studies on learning and developing creative thinking skills emphasize that teachers play an important role in this area and that creativity should be encouraged in the educational process. It is seen that the findings obtained in the studies overlap with the findings of the research.

As a result, adapting to the rapid changes and developments occurring in the globalizing world, developing fast, flexible, original solutions to the problems that arise, raising individuals who think critically, can produce as well as use knowledge, and have creative thinking skills are extremely important for the development and development of countries (Saygılı 2013). In addition to the development of countries, it is an important necessity for the future of society that creative thinking skills are provided to students through teachers in order to help students succeed in their academic, social, cultural and business lives.

According to the research findings, the following can be suggested: (i) Teachers who participated in the research state that creative thinking is important. Teachers can be encouraged to receive different, field-oriented training to increase their awareness of creative thinking. In such in-service trainings for teachers, in addition to practical information such as teaching methods, strategies and tools that can be used to provide students with creative thinking skills, in-service courses on pedagogical approaches and learning processes related to creative thinking can help teachers feel more prepared to teach creative thinking more effectively and support their students, and help teachers update their knowledge and skills in the relevant field and keep up with innovations. However, it is also

important that these trainings provide not only an understanding of what creative thinking is, but also practical information and strategies on how to teach and promote it. (ii) The teachers who participated in the study reported that student and parent apathy, lack of self-confidence and motivation, inadequate teaching materials, and insufficient class hours were some of the main reasons for not teaching creative thinking to students.

They stated that they encountered problems. In order to solve these problems, they tried to develop a positive attitude towards creative thinking and to increase self-confidence, used different methods and tried to organize learning environments in a way to support creativity. At this point, it is emphasized that the support provided by school principals can be important in teachers' efforts to solve the problems they face. The school principal should first understand teachers' needs and provide them with access to the resources they need to develop their creative thinking skills. These resources may include educational materials, technological tools, in-service training programs and expert support. In addition, the school principal should help teachers to create environments that support creative thinking. This can include areas such as classroom organization, creating interactive learning environments, and organizing activities to encourage students' creativity. By providing guidance and counseling services to support teachers in this process, they can increase their motivation and recognize their achievements. In addition, developing creative thinking skills is a process that students face throughout their entire educational life and this process has many stakeholders. Therefore, it is important that not only the school principal, but also his/her colleagues, parents, other school staff and the community actively contribute to this process. The cooperation of all stakeholders of the education system will be more effective in creating an environment that supports creative thinking.

References

- Aksoy, G. (2005). The effect of creative thinking based scientific method process on learning products in science education (Unpublished master's thesis), Zonguldak Karaelmas University, Zonguldak.
- Anagün, S., Atalay, N., Kılıç, Z., & Yaşar, S. (2016). Development of 21st century skills competence perceptions scale for pre-service teachers: validity and reliability study. *Journal of PAU Faculty of Education*, 40, 160-175.
- Baş, T. & Akturan, U. (2013). *Qualitative research methods: Qualitative data analysis, sampling, analysis, interpretation with nvivo* (2nd Edition). Ankara: Seçkin Publishing.
- Bogdan, R. C., & Biklen, K. S. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theory methods*. Boston: Allyn and Bacon
- Boyacı, Ş. D. B. & Özer, M. G. (2019). The future of learning: Turkish curricula with a 21st century skills perspective. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 708-738.
- Boz, İ., & Yılmaz, H. (2018). Examining the opinions of classroom teachers about creative thinking skills. *Journal of Human and Social Sciences*, 1(1), 68-81.
- Cropley, A. J. (1997). Fostering creativity in the classroom: General principles. In M. Runco (Ed.), *The Creativity Research Handbook*, 1, 83-114
- Çağ Adıgüzel, D. (2016). The relationship between the creative thinking skills of classroom teachers and the contribution of teacher behaviors to the development of students' creative thinking skills (Unpublished master's thesis), Pamukkale University, Denizli.
- Dede, C. (2010). Comparing frameworks for 21st century skills. *21st century skills: rethinking how students learn*, 20, 51-76.
- Ekici, D.İ. (2004). Pre-service science teachers' views on the concept of creativity and creative thinking. *Journal of National Education*, 202, 153-169.
- Erten-Tatlı, C. (2017). Determination of creative thinking skills in children and examination of school psychological counselors' awareness (Unpublished doctoral dissertation). Ankara University, Ankara.
- Güven, M. & Kürüm, D. (2008). The relationship between prospective teachers' learning styles and critical thinking dispositions. *İlköğretim Online*, 7(1), 53-70
- Hamza, M. & Farrow, V. (2000). Fostering creativity and problem solving in the classroom. *Kappa Delta Pi*, 37(1), 33-35.
- Karakuş, G. (2018). Suggestion development system to increase organizational creativity: an application in snack production sector, *Journal of Business Research*, 10(1), 254-274

- Keleşoğlu, S. (2017). Design, experimentation and evaluation of creative thinking and innovation training program in teacher education (Unpublished doctoral dissertation), Gazi University, Ankara.
- Kısaoglu, M. (2022). Management skills of school administrators within the framework of critical thinking (Unpublished master's thesis), Gaziantep University, Gaziantep.
- Kind, P. & Kind, V. (2008). Creativity in science education: perspectives and challenges for developing school science. *Studies in Science Educaiton*, 43(1),1-37.
- Liu, S. C. & Lin, H. (2014). Primary teachers' belief about scientific creativity in the classroom context. *International Journal of Science Education*, 36(10), 1551- 1567.
- Memduhoğlu, H. B. Uçar, R. & Uçar, İ. H. (2020). *Creative school creative teacher* (Expanded 2nd edition). Ankara: Pegem Akademi Publishing.
- Meral, S. & Şahin F. (2019). Creative thinking tendencies of preschool teachers, *International Journal of Social Research*, 13(19), 312-325
- Özden, Y. (1999) *Learning and teaching*. Ankara: Pegem Publishing
- Özmuşul, M. (2012). Creativity and innovation in teacher education. *Kastamonu Journal of Education*, 20(3),731-746.
- Lubart, T. I. (1994). *Thinking and problem solving*, USA: Academic Press
- Uçak, S. & Erdem, H.H. (2020). "21st century skills and educational philosophy" in the context of the search for a new direction in education. *Uşak University Journal of Educational Research*, 6(1), 76-93.
- NACCCE, (1999). *All our futures: creativity, culture and education*. Accessed from <http://sirkenrobinson.com/pdf/allourfutures.pdf> on May 3, 2023.
- Özerbaş, M. A. (2011). The effect of creative thinking learning environment on academic achievement and retention of knowledge. *Gazi University Gazi Education Faculty Journal*, 31(3), 675-705.
- Özkale, U., Kılıç, F. & Yanpar Yelken, T. (2020). Examining the activities in science course in terms of creative thinking skills according to the opinions of primary school students. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(3), 139-168.
- Öztürk, Ş. A., & Darıca, N. (2003). Opinions about the courses related to creativity in child development and preschool education teaching, kindergarten teaching and preschool teaching undergraduate programs. *Educational Research*, 4(13), 10-21.
- Resnick, M. (2007). All I really need to know (about creative thinking) I learned (by studying how children learn) in kindergarten. *Creativity and Cognition, Seeding Creativity: Tools, Media, and Environments*. 1-6.
- Saygılı, S. (2013). In the process of transition from industrial society to information society, a transformative intellectual as teachers. *Uşak University Journal of Social Sciences*, 6(Special Issue of ÖYGE), 270-281.
- Senemoğlu, N. (1996, January). *Creativity and teacher qualifications*. Creativity and education panel. Land War School, Ankara. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~n.senem/makaleler/yaratıcı.htm>
- Temizkan, M. (2011) Nasreddin hoca jokes in terms of developing creative thinking in Turkish teaching. *Mustafa Kemal University Journal of Institute of Social Sciences*, 8(16), 195-223
- Trilling, B. and Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. Francisco: Jossey-Bass.
- Torrance, E. P. (1997). *Creativity in the classroom: What research says to teacher*. Retrieved from <http://eric.ed.gov/?id=ED132593> on 24.01.2024
- Torrance, E. P. (1998). *The Torrance Tests of Creative Thinking Norms-Technical Manual Figural* (Streamlined) Forms A & B. Bensenville, IL: Scholastic Testing Service.
- Uğraş, H. (2011). Teachers' opinions on students' levels of gaining critical and creative thinking skills in life science course (Unpublished master's thesis). Firat University, Elazığ.
- Yaşar, M.C. & Aral, N. (2010). The effect of preschool education on creative thinking skills, *Theoretical Educational Science*, 3(2), 201-209
- Yaman, S. & Yalçın, N. (2005). The effect of problem-based learning approach on creative thinking skills in science teaching, *İlköğretim-Online*, 4(1), 42-52.
- Yasa, S., & Şahin, M. (2012). Self-efficacy perceptions and creativity levels of art education students towards teaching profession. *Mediterranean Journal of Educational Research*, 11, 67-76.
- Yenilmez, K. & Yolcu, B. (2007). The contribution of teacher behaviors to the development of creative thinking skills, *Journal of Social Sciences*, 18, 95-105.
- Yıldırım, R. (1998). Creativity and innovation. Istanbul: Sistem Publishing,

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Qualitative research methods in social sciences*. (11th Edition). Ankara: Seçkin Publishing.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Yaratıcı Düşünmenin Öğrencilere Kazandırılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Vildan GİDER¹, Ali Rıza ERDEM²

Öz

Değişen dünyada eğitim başta olmak üzere birçok alanda önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Değişimlere ayak uydurabilmek için, gelişmeleri anlamak, benimsemek ve etkili bir şekilde kullanabilmek için 21. yy. becerilerini edinmek ve uygulamak gereklidir. 21. yy. becerileri, bireylerin küresel bir dünyada başarılı olmaları için gerekli olan yeteneklerdir. Bu beceriler “öğrenme ve yenilik becerileri”, “bilgi, medya ve teknoloji becerileri”, “yaşam ve kariyer becerileri” olmak üzere üç kategoride toplanmaktadır. Öğrenme ve yenilik becerileri kategorisi “yaratıcı düşünme”, “eleştirel düşünme”, “problem çözme”, “iletişim” ve “iş birliği” becerilerinden oluşmaktadır. Öğrenme ve yenilik becerilerinden yaratıcı düşünme, günlük hayatta bireylerin nadiren bahsedilen fakat potansiyelini etkin bir biçimde kullanmasını sağlayan bir beceridir. Günümüz dünyasında giderek önem kazanan yaratıcı düşünme, yeni fikirler ve çözümler üretmek için esnek ve yenilikçi bir düşünme süreci olarak da tanımlanabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin 21. yy. öğrenme ve yenilik becerilerinden olan “yaratıcı düşünme” becerisi ve bu beceriyi öğrencilere kazandırmada yaptıracağı uygulamalar, karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların çözümü hakkında görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim- öğretim yılında, Aydın ilinde farklı öğretim kademelerinde görev yapmakta olan 10 öğretmen oluşturmaktadır. Katılımcılara araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış “yaratıcı düşünme görüşme formu”ndaki sorular yöneltilmiş ve elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre katılımcı öğretmenler (i) yaratıcı düşünmenin önemli olduğunu belirtmekte, (ii) yaratıcı düşünmeyi öğrencilere kazandırmada beyin fırtınası, zihin haritalarının oluşturulması, işbirliği içerisinde ve problem tabanlı öğrenme etkinliklerini tercih etmekte, (iii) yaratıcı düşünmeyi öğrencilere kazandırırken öğrenci ve veli ilgisizliği, özgüven ve motivasyon eksikliği, eğitim materyallerinin yetersizliği ve ders saatlerinin yetersizliği sorunlarıyla karşılaşmakta (iv) Yaratıcı düşünmeyi öğrencilere kazandırma sürecinde karşılaşılan zorlukları aşmak için öğretmenler, öğrencilere yaratıcı düşünmeye olumlu bir tutum kazandırma ve özgüvenlerini artırmaya yönelik uygulamalar gerçekleştirmekte, öğrenme ortamlarını yaratıcılığı teşvik edecek şekilde düzenlemeye çalışarak bu sorunları çözmeye çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler

21. yy becerileri
Yaratıcı düşünme
Öğrenci
Görüş
Öğretmen

Makale Hakkında

Gönderim tarihi: 08.01.2024

Kabul tarihi: 17.04.2024

E-yayın tarihi: 30.04.2024

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, vildangider@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-0630-1130>

² Prof. Dr. Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye, arerdem@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9704-9529>

Giriş

Teknolojik ilerleme hızı ve artan bilgi miktarı, küreselleşme sürecinde bilginin güç haline gelmesiyle birlikte, bireylerin kendilerini sürekli olarak güncellemesini gerektirmektedir. Önceden edinilen bilgilerin zamanla eskimesi veya geçerliliğini yitirmesi, insanları sürekli olarak öğrenen bireyler olmaya teşvik etmektedir (Karaman, 2010). Bireylerin değişmelere uyum sağlaması için, gerekli altyapı ve teknolojik bilgiye sahip olmasının yanı sıra, veri yığınları içindeki bilgileri tespit edip analiz ederek değerlendirebilmesi ve bu bilgileri günlük yaşamlarında etkin bir şekilde kullanarak çeşitli ürünlere dönüştürebilmesi için temel yeterliliklere ek olarak özgün beceri ve yeteneklere de sahip olması gerekmektedir (Anagün vd., 2016). Ülke kalkınmasına katkıda bulunmak, toplumda etkili olmak ve saygın bir konum elde etmek için, 21. yy. becerilerine sahip olmak ve bu nitelikleri kişisel kimliğinin bir parçası olarak taşımak önemlidir (Boyacı ve Özer, 2019). Diğer bir deyişle üretken, dinamik, düşünen, farklı çözüm yolları öne sürebilen, eleştirel bakış açısına sahip olan, kendini geliştirmeye istekli, yaratıcı düşünebilen, kısaca 21. yy. becerilerine sahip bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu şüphesiz eğitim sistemlerinin 21. yy. becerilerini kazandırmaya yönelik uyarlanmasıyla sağlanabilir (Uçak ve Erdem, 2020).

21. yy becerileri olarak değerlendirilen, bireyin sosyal yaşamında, okul ortamında, iş hayatında başarılı olmasını etkileyen bu bilişsel ve duyuşsal yeterlikler, *öğrenme ve yenilik becerileri* başlığı altında yaratıcılık ve yenileşme becerileri, eleştirel düşünme ve problem çözme becerileri, iletişim ve işbirliği becerileri; *okur-yazarlık becerileri* başlığı altında bilgi okur-yazarlığı, medya okur-yazarlığı ve teknoloji okur-yazarlığı becerileri; *yaşam ve mesleki beceriler* başlığı altında da özyönetim ve inisiyatif kullanma becerileri, üretkenlik ve hesap verebilirlik becerileri, liderlik ve sorumluluk becerileri, sosyal ve kültürel beceriler ve son olarak esneklik ve kolay uyum sağlama becerileri olarak ifade edilmektedir (Kısaoglu, 2022). 21. yy. becerileri, bilgi ve becerinin yanı sıra performans ve algılamayı da kapsamaktadır. Başka bir deyişle bilgi ve becerinin harmanlandığı bir olgu haline gelmiştir (Dede, 2010). Üretken, dinamik, düşünen, farklı çözüm yolları öne sürebilen, eleştirel bakış açısına sahip olan, kendini geliştirmeye istekli, yaratıcı düşünebilen, diğer bir deyişle 21. yy. becerilerine sahip bireylere ihtiyaç duyulmaktadır.

Yaratıcı düşünme yenilik arayan, buluşçu ve eski sorunlara yeni çözümler getiren bir düşünme biçimidir. Bilgi çağında yaratıcı düşünme, bilgi üretimi için geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi gereken önemli bir yetenektir (Yenilmez ve Yolcu, 2007). Yaratıcı düşünme becerileri, bireylerin problemlere farklı açılardan yaklaşmasını, hayal güçlerini kullanarak farklı ve yenilikçi çözüm yolları bulmasını sağlar. Bu becerilere sahip olmak, bireylerin akademik hayatlarının yanı sıra, iş ve sosyal hayatlarında da başarılı olmasına yardımcı olur. Yaratıcı düşünme, yeni düşünceleri üretebilme, farklı görüşler ileri sürebilme, hayal gücünü kullanarak yenilikçi sonuçlar ortaya çıkarabilmeyi sağlayan becerilerdir (Wegerif, 2007, akt. Yaşar ve Aral, 2010). Diğer bir deyişle yaratıcı düşünme esnek ve orijinal düşünebilme, sezgilere dayalı tahminde bulunma, ulaşılan verilerin analiz ve sentezini yaparak sonuçları değerlendirebilme, odaklanmayı sağlama ve sıra dışı ilişkiler kurmayı içermektedir (Özden, 1999). Yaratıcı düşünme becerisine sahip bireyler karşılaşılan olay ve durumlar karşısında yeni görüşler, özgün fikirler öne sürebilmekte, farklı çözüm yolları ve ürünler ortaya koyabilmekte, daha önce ilişkilendirilmemiş kavramlar, olaylar, durumlar ve ilişkileri ilişkilendirebilmeyi gerçekleştirebilmektedir (Temizkan, 2011).

Yaratıcı düşünme, yaratıcılık ve özgünlük ortaya koymak, insanlığa, faydalı yeni düşünceler geliştirmek, uygulamak, yeni ve farklı fikirlere açık ve uyumlu olmak, yenilikçi düşüncelerle yararlı vesomet katkıda bulunmak olarak tanımlanabilmektedir (Trilling ve Fadel, 2009). İlerlemenin, gelişmenin temeli olan yaratıcı düşünmeye yönelik birçok model öne sürülmüştür. Bunlardan ilki, Wallas'ın (1926) geliştirdiği, hazırlık aşaması, kuluçka aşaması, aydınlanma aşaması, gerçekleştirme-doğrulama aşamalarından oluşan yaratıcı düşünme modeli (Lubart, 1994; Yıldırım, 1998; Aksoy, 2005), diğeri isedaha sıkça adından söz edilen Erlendsson'ın (1999) akıcılık, esneklik, özgünlük, zenginleştirme olarak dört boyutta açıkladığı modeldir. Bu modelde konuyla ilgili çok sayıda fikrin üretilmesi ve alternatifin geliştirilmesi akıcılık; konuya farklı noktalardan farklı bakış açılarıyla yaklaşılması, düşüncede esnek olunması, esneklik; daha önce uygulanmamış, denenmemiş fikirlerin sunulması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi özgünlük olarak tanımlanmaktadır. Zenginleştirme ise, fikirleri toplamayı ve konuyla ilgili küçük ayrıntılara kadar detay vererek derinlemesine analizi, bir olayın, nesnenin veya bilginin en ince detaylarına kadar inerek detaylı bir değerlendirmeyi içermektedir (Akt. Erten-Tatlı, 2017).

Yaratıcı düşünme, bir ürün olarak ortaya konan yaratıcılığı ifade eder ve genellikle yeni bir icat veya tasarım olarak tanımlanır (Torrance, 1997). Yeni bir tasarım olarak tanımlanan yaratıcı düşünme farklı bilişsel ve kişisel birleşmelerden oluşan bir yapı olması nedeniyle çok yönlü bir biliş süreci içermektedir. Bu nedenle her bireyde farklı düzeylerde bulunmakta ve uygun koşullar sağlandığında geliştirilebilmektedir

(NACCCE, 1999). Sürekli evrim geçiren, değişen ve giderek karmaşıklaşan dünyada ortaya çıkan sorunların daha etkili ve verimli bir şekilde çözülmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Değişim sürecinde yenilikçi ve yaratıcı çözümlere olan ihtiyaç, teknolojik ve bilimsel ilerlemelere adaptasyon, farklı alanlarda rekabet avantajı sağlama gerekliliği, öğrencilerin potansiyellerini geliştirmeleri ve üst düzey beceriler kazanmaları amacıyla eğitim sistemlerinde gereklidüzenlemelerin yapılması, öğrencilerin eğitim öğretim sürecinde aktif bir rol üstlendiği sistemlerin benimsenmesi ve uygulanması öğretmenler aracılığıyla gerçekleştirilebilir (Güven ve Kürüm, 2008). Bubağlamda öğretmen ve öğrencilerin etkileşimli bir ilişkiye sahip olması, öğretmenlerin sorun çözümede öğrencilere gerekli rehberliği sağlaması, güdüleyici olması, öğrencilerin fikirlerinin oluşması ve şekillenmesinde destekleyici bir rol üstlenmesi gerekmektedir (Torrance ,1998).

Yaratıcı düşünme becerisi üzerine yapılan farklı araştırmalarda, öğretmenlerin bu yeteneğe sahip bireyleri çok boyutlu düşünen, farklı çözüm yolları bulan, üretken, yenilikçi, risk alabilen, iletişime açık ve ön yargılı olmayan kişiler olarak tanımladığı (Boz ve Yılmaz, 2018), sınıf ve okul öncesi öğretmenlerinin sahip olduğu yaratıcı düşünme becerilerinin, öğrencilerin gelişimine katkısına dair görüşlerinin belirlendiği ve bu görüşlerin çeşitli değişkenlere göre karşılaştırıldığı (Çağ Adıgüzel, 2016; Meral ve Şahin, 2019), çalışmalar olduğu gibi öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini belirlemek amacıyla öğretmen görüşlerinin alındığı çalışmalara rastlanmaktadır (Uğraş, 2011). Söz konusu araştırmaların, öğretmenlerin yaratıcı düşünme becerisini çok yönlü tanımladığı ve öğrencilerin bu yetenekleri geliştirmesine katkı sağlayabileceğine inandığı ve öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini belirleme üzerine odaklandığı görülmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, öğrencilerin yaratıcılığını artırmada etkili olan 21. yüzyıl öğrenme ve yenilik becerilerinden biri olan "yaratıcı düşünme"nin öğrencilere kazandırılması sürecinde uygulanan yöntemler, karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri konusundaki öğretmen görüşleriniortaya koymaktır. Bu çerçevede şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlere göre yaratıcı düşünmenin öğrencilere kazandırılması neden önemlidir?
2. Öğretmenler öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırmak için hangi uygulamaları yaptırmaktadır?
3. Öğretmenler öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırırken hangi sorunlarla karşılaşmaktadır?
4. Öğretmenler öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırırken karşılaştığı sorunları nasıl çözmektedir?

Yöntem

Farklı öğretim kademelerinde görev yapan öğretmenlerin 'yaratıcı düşünme 've öğrencilere kazandırılması hakkında görüşlerini saptamayı amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji; farkında olduğumuz ancak detaylı bir bilgiye sahip olmadığımız olguların (olay, deneyim, algı, yönelim, kavram, durum vb.) farklı kişiler tarafından nasıl algılandıklarını, deneyimlendiklerini ve anlaşıldıklarını kişilerin bakış açısından, derinlemesine betimlemeye çalışan nitel araştırma desendir (Baş ve Akturan, 2013; Bogdan ve Biklen,2007). Bu çalışmada fenomenolojik yaklaşım; öğretmenlerin algılarını, deneyimlerini, olaylara yönelik yaklaşımlarını, anlamlandırmalarını derinlemesine tanımlayabilme ve bunlara ilişkin bütüncül bir bakış açısı sağlama imkânı verdiği için tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Aydın ili Efeler ilçesinde farklı öğretim kademelerinde görev yapmaktaolan 10 öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerin oluşturduğu çalışma grubunun belirlenmesinde kartopu ve ölçüt örneklem yöntemi kullanılmıştır. Öğretmenlerin seçilmesinde ölçüt yaratıcı düşünmeyi gerektiren farklı ulusal ve uluslararası projelerde yer alması olarak belirlenmiştir. Bu ölçütlere uyan 1 öğretmenle çalışmaya başlanmış olup, öğretmenin önerdiği kişilere kartopu örnekleme yöntemi ile ulaşılmıştır. Çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubunun demografik özellikleri

Değişken		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	4	40
	Erkek	6	60
Okul Türü	Anaokulu	2	20
	İlkokul	2	20
	Ortaokul	3	30
	Lise	3	30
Toplam		10	100

Tablo 1'deki verilere göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet ve öğrenim düzeyi dağılımında bir çeşitlilik bulunmaktadır. Toplamda, % 40'u kadın ve % 60'ı erkek olan 10 öğretmen katılmıştır. Bu katılımcıların %20'si anaokulu öğretmeni, %20'si ilkokul öğretmeni, %30'u ortaokul öğretmeni ve

%30'u lise öğretmenidir. Bu çeşitlilik, araştırmada farklı öğretim seviyelerinden ve branşlardan öğretmenlerin görüşlerinin dikkate alındığını göstermektedir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış “*yaratıcı düşünme görüşme formu*” kullanılmıştır. İlgili alanyazın taranarak araştırmacı tarafından düzenlenen form eğitim yönetimi alanında uzman 4 kişiye gönderilmiş, ardından formda yeralan soruların anlaşılabilirliği noktasında Türkçe öğretmenin görüşüne başvurulmuştur. Soruların anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla çalışma grubuyla aynı özellikleri taşıyan 4 öğretmen üzerinde pilot uygulama gerçekleştirilmiş ve bir sorunun çıkarılması gerektiği konusunda uzmanlarca fikir birliğine varılmıştır. Uygulama sonrasında elde edilen veriler göz önüne alınarak yarı yapılandırılmış “*yaratıcı düşünme görüşme formu*”na son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmanın verilerini her biri 30-40 dk süren bireysel görüşme kayıtları oluşturmaktadır. Her veri elde edildikten sonra analiz gerçekleştirilmeden önce genel bir değerlendirme yapılmış, tüm veriler kendi içinde sınıflandırılarak olası kodlar ardından kodların sınıflanması ile kategoriler oluşturulmuştur. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinin amacı, elde edilen verileri tanımlayabilecek kavram ve kavramlar arasında yer alan ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel yaklaşımla tespit edilemeyen kavram ve temalar içerik analizi sayesinde ortaya çıkarılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Çalışmanın geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak için çoklu veri kaynaklarının kullanılmasına, kategori ve kodların kendi içlerinde anlamlı bir bütün oluşturmasına, katılımcılardan elde edilen bulgulara ilişkin teyit alınmasına, katılımcıları, örneklem seçimini, süreci ayrıntılı betimlemeye ve yerine göre alıntılarla desteklemeye özen gösterilmiştir. Bunun yanı sıra üç eğitim uzmanının görüş ve değerlendirmeleri sonunda kod ve kategoriler karşılaştırılmış, karşılaştırmalarda Miles ve Huberman'ın (1994) görüş birliği ve görüş ayrılığı formülü kullanılarak yapılan hesaplamada %86 oranında güvenilirlik sağlandığı görülmüştür. Doğrudan alıntılarla desteklenen bulgular, tablo ve şekiller yardımıyla kodlar ve kategoriler halinde okuyucuya sunulmuş, oluşturulan kategorilerle ilişkilendirilen öğretmen görüşleri K1, K2, K3 vb. şeklinde ifade edilmiştir.

Bulgular

Çalışma grubundaki öğretmenlerin 21. yy. öğrenme ve yenilik becerilerinden olan “yaratıcı düşünme becerisi” ve bu beceriyi öğrencilere kazandırmada gerçekleştirdiği uygulamalar, karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik görüşlerinden elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenerek kategoriler oluşturulmuş ve her bir kategoride öğretmenlerin ifadelerinden oluşan doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Öğretmenlere göre yaratıcı düşünmenin öğrencilere kazandırılmasının önemi hakkında bulgular

Çalışma grubundaki öğretmenlerin, yaratıcı düşünmenin öğrencilere kazandırılmasının önemli ve gerekli olduğu konusunda hemfikir olduğu görülmektedir. Çalışma grubundaki öğretmenlerin yaratıcı düşünmenin öğrencilere kazandırılmasının önemi hakkında görüşlerini belirten ifadeler şunlardır:

- ✓ *'Bireylerin güç durumlarda, problemlili durumlarda farklı çözüm yol ve yöntemlerini deneyebilmek ve neticeye ulaşmak konusunda tecrübe ve özgüvene sahip olması avantaj (K1)'*.
- ✓ *'Tabi ki önemlidir. Çünkü yaratıcı düşünme hayatımızın her alanında kullanabileceğimiz yararlanabileceğimiz bir düşünme tarzıdır. Eğitim, sağlık, bilim vb. aklımıza gelebilecek her alanda yeni şeyler üretmek, farklı şeyler ortaya koyabilmek için yaratıcı düşünme şarttır. Bugün eğer geçmişte yaşamış insanlar yaratıcı düşünmemiş olsaydı pek çok buluş olmazdı. Ortaya çıkan buluşların icatların hepsi yaratıcı düşünmenin ürünüdür (K5)'*.
- ✓ *'Evet önemlidir. Çünkü insan dünya üzerinde var olduğundan beri doğaya karşı bir merak duygusu ve üstünlük kurma çabası içindedir. Bu merak sayesinde barınma beslenme ve üreme içgüdülerini geliştirme ve iyileştirme çabasına girmiştir. Ateşi merak etmiş kontrol altına almayı öğrenmiş, avcılık ve toplayıcılıktan yerleşik hayata geçmiş, günlük hayatında kullanacağı eşyaları üretmiş. Yazıyı bulmuş edindiği bilgileri kâğıda dökerek yaratıcı düşünmeyi nesilden nesile yazı yolu iletmış. Düşünmeyi yeni şeyler icat etmekte yeni yerler keşfetmeye kullanmıştır. Günümüz gelmiş insanlığa faydalı icatlar günümüz insanları öldüren icatlar bulmuştur. Bütün bunlara rağmen yaratıcı düşünme sayesinde insanlık dünya dışı galaksiler kadar ulaşmıştır. Bu nedenlerle yaratıcı düşünce insanlık olduğu sürece hep vardı ve var olmaya da devam edecek insanlığın gelişmesi durmayacaktır (K2)'*.
- ✓ *'Bireyin bütün yaşamı boyunca karşılaşacağı sorunlarla mücadele ederken hep bir başkasından sorunlarını çözmeye beklentisi içinde var olmaya çalışması kendini inkâr ve varlığını yok olmaya mahkûm edecektir. Birey varlığını sürdürme ve nitelik kazandırmada yaratıcı düşünce büyük bir öneme sahiptir (K3)'*.
- ✓ *'Önemlidir, çünkü ilerlemenin çağının ötesini yakalamanın sırrı budur. Nasıl ki geçmiş medeniyetlerde insanların işaret dili kullanması karşılığında yazıyı kullanmaya başlayan medeniyetler bir yaratıcı düşünce ortaya koyarak fark yaratıp dönemine damga vurmuş ve insanlığa adım atlatmışsa. Bugün de herkesin yaptığından farklı kimsenin düşünemediğini düşünen toplumlar ve insanlar zamanına damgayı vuruyor ve vuracaklardır. İnsan genetiğinde bu yaratıcılık vardır. Bunu işleyebilmek ortaya çıkartabilmek öğretmenlerin görevidir (K4)'*
- ✓ *'Yaratıcı düşünme, yeni, özgün fikirler ortaya çıkarması, sorunlara alternatif çözüm yollarının bulunması, bu anlamda yaratıcılığı teşvik etmesi, kendini rahat ifade etme becerilerini geliştirmesi ve farklı bakış açılarından bakılması, olaylara o şekilde yaklaşılması açısından tabi ki çok önemlidir (K9)'*
- ✓ *'Hem sanatta hem bilimde yeni bir eser üretebilmenin yolu yaratıcı düşünmekten geçer, bu yüzden oldukça önemlidir (K10)'*

Öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırmak için yaptıkları uygulamalar hakkında bulgular

Çalışma grubundaki öğretmenlerin 'Öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırmak için yaptığımız uygulamalar nelerdir?' sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin en çok beyin fırtınası, zihin haritaları oluşturma, problem tabanlı öğrenme, iş birliği ve takım çalışmasını teşvik eden çalışmalar yapma uygulamalarını kullandığı görülmektedir.

Tablo 2. Çalışma grubundaki öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırmak için yaptırdığı uygulamalar

Öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırmak için yaptırdığı uygulamalar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Beyin Fırtınası	10	23.25
Zihin haritaları	8	20.93
Problem tabanlı öğrenme etkinlikleri	7	16.27
İş birliği ve takım çalışmasını teşvik eden çalışmalar yapma	7	16.27
Öğrenci merkezli tartışmalar yaptırma	7	13.95
Proje çalışması yaptırma	5	9.30
Drama etkinlikleri	4	100
Sanat ve el becerilerini geliştirici etkinlikler	3	23.25

Tablo 2'den anlaşıldığı üzere, çalışma grubundaki öğretmenler, öğrencilere yaratıcı düşünme becerilerini kazandırmak amacıyla çeşitli uygulamalar gerçekleştirmektedir. Çalışma grubundaki öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırmak için yaptırdığı uygulamalar hakkında görüşlerini belirten ifadeler şunlardır:

- ✓ *‘Öğrenci her varlık öğrendiği bilgileri günlük hayatında kullandığı zaman bir anlam ifade eder. Öncelikle yaratıcı düşünce nasıl kazandırılır. Birey karşılaştığı problemleri çözebilmesi için öncelikle anlama ve kavrama yetkinliğini geliştirmelidir. Bu da bolca kitap okumak, kelime dağarcığını ve hayal gücünü geliştirmekle mümkün olur. Araştırma inceleme, gözlem yapabilme analiz edebilme, denemeler yapma ve yanlış yapmaktan korkmama gibi özelliklere ulaşması gerekir. Bu nedenlerden dolayı ben öğrencilerime sorunu verir, çözüm yollarını onların bulmasını, takıldıkları bir durumda farklı çözüm yolları araştırmalarını, çalışma yaparken deneme yanılma yöntemini kullanmalarını, bazı konularda iş birliği halinde çalışmalarını, bolca kitap okumalarını ve okudukları kitabı içselleştirmelerini öneririm. Daha sonra hayal kurarak yapmak istedikleri çalışmanın veya etkinliğin çözüm yollarında kademe kademe ilerlemelerini söylerim ve farklı yöntemler kullanarak öğrencilerin o konuyu farklı açılardan görmelerini sağlamaya çalışırım (K2)’.*
- ✓ *‘Öncelikle kendi fikirlerini kullanmalarını isterim. Bunu sağlamak için beyin fırtınası ya da duruma göre problem tabanlı öğrenme yöntemlerini kullanıyorum. Cevapları söylerken herkesin fikrine saygı duyar, öğrencileri etkilememeyi tercih ederim. Bir sorunun cevabını kendi istediğim gibi değil her kişinin bakış açısına göre ifade etmelerini isterim. Çünkü bu bazen benim de hiç düşünemediğim farklı fikirlerin ortaya çıkmasını sağlar. Bazen yolu gösterir ve ilerlemeyi öğrencilere bırakırım. Bazen de yolları kendi bulmalarını bekler akıl akıldan üstündür ilkesinin ne kadar doğru olduğunu izlerim. Öğrencilerin dünyası farklıdır. Dolayısıyla ben sadece rehberlik ederim bilgiye ulaşmalarını isterim (K4)’.*
- ✓ *‘Sınıfta beyin fırtınası ve öğrenci merkezli tartışmalar mutlaka yaptırıyorum, bunun yanında zihin haritaları yönteminin de oldukça yararlı olduğunu düşünüyorum. Bana göre zihin haritaları, öğrencilerin konular arasındaki ilişkileri görsel olarak görmelerine ve yenilikçi bağlantılar kurmalarını sağlıyor (K7)’.*
- ✓ *‘Öğrencilerin iş birliği yaptığı, ortak takım çalışmaları düzenleyerek, yeteneklerini geliştirici projeler vererek, farklı metotları harmanlayarak dersin verimini artırmaya çalışıyorum (K9)’.*
- ✓ *‘Genel olarak dersimde beyin fırtınası, zihin haritaları, takım çalışmaları yaptırıyorum ancak bazen konuya göre drama yaptırarak ya da el becerilerini geliştirici etkinlikler düzenleyerek kalıcılığını artırmaya çalışıyorum (K5)’.*
- ✓ *‘Konuya başlarken beyin fırtınası, problem tabanlı öğrenme ve zihin haritaları konunun kavranmasında kullandığım başlıca yöntemler, ilerleyen aşamalarında dersin farklı metotlarla devam ediyorum ama mümkün olduğunca farklı yöntemlerle dersin işlenişine zenginlik katmaya çalışıyorum (K3)’.*

Öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırırken karşılaştığı sorunlar hakkında bulgular

Farklı öğretim kademelerinde görev yapan çalışma grubundaki öğretmenler, yaratıcı düşünmeyi kazandırırken farklı sorunlarla karşılaşmaktadır. Çalışma grubundaki öğretmenler, en çok karşılaşılan sorunları ‘öğrencide özgüven ve motivasyon eksikliği, öğrenci ve veli ilgisizliği, sınırlı zaman ve eğitim

materyallerinin yetersizliği 'olarak ifade etmiştir.

Tablo 3. Çalışma grubundaki öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırırken karşılaştığı sorunlar

Öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyikazandırırken karşılaştığı sorunlar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Öğrenci ve veli ilgisizliği	10	23.25
Özgüven ve motivasyon eksikliği	9	20.93
Eğitim materyallerinin yetersizliği	7	16.27
Sınırlı zaman	7	16.27
Test baskısı	6	13.95
Yanlış inançlar	4	9.30

Tablo 3'e göre çalışma grubundaki öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünme becerilerini kazandırırken karşılaştığı ana sorunların sırasıyla öğrenci ve veli ilgisizliği, özgüven ve motivasyon eksikliği, eğitim materyallerinin yetersizliği, sınırlı zaman, test baskısı ve yanlış inançlar olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu veriler, çalışma grubundaki öğretmenlerin öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirme sürecinde karşılaştıkları en yaygın zorlukları göstermektedir. Çalışma grubundaki öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırırken karşılaştığı sorunlar hakkında görüşlerini belirten ifadeler şunlardır:

- ✓ *'Belki eğitim sisteminden kaynaklı, bilemiyorum ama öğrencilerde merak duygusu, sorgulama isteği yok, çocuklar da ailelerde ilgisiz (K2)'*.
- ✓ *'Ben bunu yapamam, öğrenemem algısıyla birlikte eleştirilme, hata yapma kaygısı, etraftakiler ne der düşüncesi çocukların yaratıcı düşünmesini engellemektedir (K5)'*.
- ✓ *'Öğrencilerin bir kısmında rezil olma korkusu, alay konusu olma korkusu, daha da özünde galiba kötü hissetme korkusu var olduğu için kendilerini olduğu gibi korkmadan ifade etmek konusunda özgüven ve motivasyon eksikliği yaşıyorlar, bununla birlikte ders süreleri de yetersiz olunca çok da verimli olmuyor (K1)'*.
- ✓ *'Öğrencinin ilgi ve isteksizliğinin yanı sıra, veli ilgisizliği de ayrı bir sorun, öğrencilerden istediğimiz malzemeleri, araç-gereçleri almıyorlar (K4)'*.
- ✓ *'Özellikle son sınıflarda gözlemlediğimiz test baskısının yaratıcı düşünmeye en büyük engel olduğunu düşünüyorum(K3)'*.
- ✓ *'Bazı sınıflarımızda boşanmış aile çocuklarının sayısı fazla, bazen muhatap bile bulamıyoruz, öğrenci farklı nedenlerden dolayı sürekli ilgisiz (K6)'*.
- ✓ *'Öğrencilerde bir öğrenilmiş çaresizlik, yeni bir şey üretmeye karşı isteksizlik var ve biraz da tembellik, her şeyi angarya olarak görüyorlar ve ilgisiz davranıyorlar (K7)'*.
- ✓ *'Aile ortamından kaynaklanan bir baskılanmışlık var öğrencinin üzerinde, bu durum da özgüven eksikliği ve hiçbir şeyi yapamam, edememe götürüyor (K8)'*.
- ✓ *'Bazı aileler çocukların ihtiyaçlarını karşılamak bir yana bizden talep ediyorlar, ders süresince öğrenciyi geliştirici, motivasyonlarını artırıcı uygulamalar yaptırmaya, farklı teknikler kullanmaya çalışıyorum ancak müfredat yoğun ve ders süresi kısıtlı (K10)'*.

Öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırırken karşılaştığı sorunları nasıl çözdüğü hakkında bulgular

Çalışma grubundaki öğretmenler, yaratıcı düşünmeyi kazandırırken farklı sorunlarla karşılaşmakta ve bu sorunları çözmek için farklı çözüm önerileri getirmektedir. Bunlar arasında 'öğrencilere yaratıcı düşünme hakkında olumlu bir tutum aşılama, özgüveni arttırmak, farklı öğrenci düzeylerine uygun öğretim yöntemleri kullanmak ilk sıraları alırken, bunları öğrencileri risk almaya teşvik etmek ve yaratıcılığı destekleyen bir öğrenme ortamı oluşturmak takip etmektedir.

Tablo 4. Çalışma grubundaki öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırırken karşılaştığı sorunları nasıl çözdüğü

Öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırırken karşılaştığı sorunları nasıl çözdüğü	Frekans (f)	Yüzde (%)
Öğrencilere yaratıcı düşünme hakkında olumlu bir tutum geliştirmek	10	27.77
Özgüveni artırıcı uygulamalar	10	27.77
Öğrenci düzeylerine uygun farklı öğretim yöntemleri kullanmak	7	19.44
Öğrencileri risk almaya teşvik etmek	5	13.88
Yaratıcılığı destekleyen bir öğrenme ortamı oluşturmak	4	11.11

Tablo 4'te de görüldüğü gibi çalışma grubundaki öğretmenler, yaratıcı düşünmeyi kazandırmaya çalışırken karşılaştıkları sorunları çözmek için öğrencilere olumlu bir tutum kazandırmak ve özgüveni artırmak, öğrenci düzeyine uygun farklı öğretim yöntemlerini kullanmak, öğrenciyi risk almaya teşvik etmek ve sınıf ortamını yaratıcılığı destekleyecek şekilde düzenlemek gibi çeşitli uygulamaları işe koşmaktadır. Çalışma grubundaki öğretmenlerin öğrencilere yaratıcı düşünmeyi kazandırırken karşılaştığı sorunları nasıl çözdüğü hakkında görüşlerini belirten ifadeler şunlardır:

- ✓ *'Ben yaratıcı düşünme hakkında olumlu tutum geliştirmede hayal gücünün önemli olduğunu düşünüyorum. Hayal gücü, yeni ve farklı fikirlerin ortaya çıkmasına, olayların başka yönlerinin görülmesine yardımcı oluyor diye düşünüyorum, bu nedenle hayal gücünü artıracak etkinlikler yaptırmaya çalışıyorum (K3).'*
- ✓ *'Sınıfımda dersimin bazı konularında takımlar kurularak öğrencilerin iş birliği yapmasını, farklı fikirleri bir araya getirerek yeni ve yaratıcı çözümler üretmelerini teşvik ediyorum. Bu şekilde hem ekip arkadaşlarıyla hem de diğer sınıf arkadaşlarıyla açık bir iletişim kurabiliyor ve fikirlerini rahatça paylaşabiliyor (K7).'*
- ✓ *'Öğrencilerin kendi ilgi alanlarını keşfetmelerini, bu alanlarda yeni fikirler ortaya çıkarmalarını bu şekilde özgüvenlerini artırmaya çalışıyorum (K5).'*
- ✓ *'Derse mutlaka açık uçlu sorular sorarak başlarım. Bu şekilde öğrenciler düşüncelerini rahatça ifade edebilir, yaratıcı çözümler düşünebilir ve farklı bakış açıları arayabilir (K6).'*
- ✓ *'Öğrencilerin öğrenme stillerine uygun stratejilerin belirlenmesi ve çeşitlendirilmesinin gerektiğini düşünüyorum. Bazı öğrenciler görsel, işitsel, dokunsal ya da bir veya birkaçı birlikte de olabilir. Dolayısıyla her öğrencinin kazanılmasına yönelik uygulamalar yapılmalı (K8).'*
- ✓ *'Derslerimde farklı kaynaklar kullanmaya ve teknolojiyle desteklemeye özen gösteriyorum (K1).'*
- ✓ *'Öğrenciye özgür bir ortam oluşturuyorum ve özgür bir ortamda öğrencilerin iş birliği yapmasını ve birbirlerinin fikirlerinden öğrenmesini teşvik ediyorum (K2).'*
- ✓ *'Güncel olayları ve gerçek hayattaki problemleri belirleyerek öğrencilerin çözümler geliştirmesini ve özgüvenlerinin gelişmesini sağlıyorum (K4).'*
- ✓ *'Öğrencilere deneme –yanılma yaptırıyorum ve onların risk almasını teşvik ediyorum (K10).'*

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Küreselleşmeyle dünyada birçok değişim ve gelişmeler yaşanmakta ve bireylerden sadece belli bilgi yada kazanımları elde etmelerinin yanı sıra öğrenilen bilgi ve becerinin uygulanması, geliştirilmesi, yeni ürünler ve fikirlerin ortaya çıkarılması beklenmektedir. Kendi kendine yetebilen, eleştirel düşünebilen, ihtiyaç ve sorunları belirleyip farklı çözüm önerileri sunabilen ve yaratıcı düşünebilen bireyler, toplumların ve ülkelerin kalkınmasında önemli bir yere sahiptir. Bu doğrultuda özgür düşünceye sahip, yenilikçi ve yaratıcı olabilen ve düşünebilen bireylerin eğitilmesi ve var olan potansiyellerinin geliştirilmesi önem arz etmektedir (Özkale vd., 2020). Yaratıcı düşünme, bireylerin sahip olduğu düşünceleri farklı kombinasyonlarda tekrar oluşturma becerilerine, çeşitli sorun ve çözümlerine nasıl yaklaşım gösterdiğini

ifade etmektedir (Amabile, 1998, akt. Karakuş, 2018). Günümüz toplumlarında başarılı olabilmek ve varlığını sürdürebilmek için tüm bireylerin özellikle öğrencilerin yaratıcı düşünmeyi, iş birliği içinde öğrenmeyi, eleştirel analiz ve sistematik planlama yapmayı, etkili iletişim kurmayı öğrenmesi gerekmektedir (Resnick, 2007).

Okullarda ve eğitim hizmetlerinde yaratıcı düşünme becerilerinin kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Eğitimde yaratıcı düşünme kalıplardan kurtulmayı, bağımsız öğrenmeyi, farklı olanlara karşı önyargılı olmamayı, farklı bakış açıları kazandırmayı, eleştirel bakmayı ve yeni ilişkiler geliştirilmesini amaçlamaktadır (Memduhoğlu vd., 2020). Eğitimde yaratıcı düşünmenin kazandırılması ve sürdürülmesinde öğretmenler en önemli aracı rolü oluşturmaktadır. Öğrencilerin sahip olduğu yaratıcılık ve yaratıcı düşünme becerileri eğitim ve çevre etkisiyle geliştirilebilir niteliktedir (Yenilmez ve Yolcu, 2007). Öğrencilerine yaratıcılık ve yaratıcı düşünme becerilerini kazandırmaya çalışan öğretmenlerin öncelikle esnek ve demokratik bir sınıf ortamı oluşturmaları, yaratıcı düşünmeyi kazandırmaya yönelik uygulamalar gerçekleştirmesi, farklı yöntem ve teknikleri benimseyerek her türden öğrenciye hitap etmesi, ortaya çıkan sorunlara çeşitli alternatifler geliştirmesi gerekmektedir (Keleşoğlu, 2017).

Yaratıcı düşünmenin ne olduğu, kazandırılmasının gerekliliğinin yanı sıra öğretmenlerin yaratıcı düşünmeyi kazandırmak için yaptığı uygulamalar, karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik görüşlerinin bilinmesi, öğrencilerin problem çözme, eleştirel düşünme, iletişim ve iş birliği becerilerinin geliştirilmesinde, eğitim kurumlarında etkinlik ve verimliliğin sağlanmasında büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı farklı öğretim kademelerinde çalışan öğretmenlerin 21. yy. öğrenme ve yenilik becerilerinden olan "yaratıcı düşünme becerisi" ve bu beceriyi öğrencilere kazandırmada gerçekleştirdiği uygulamalar, karşılaştığı sorunlar ve bu sorunların çözümüne yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmanın bulgularına göre katılımcı öğretmenler (i) yaratıcı düşünmenin önemli olduğunu belirtmekte, (ii) yaratıcı düşünme becerilerini öğrencilere kazandırmak için beyin fırtınası, zihin haritalarının oluşturulması, işbirliği içinde çalışma ve problem tabanlı öğrenme etkinliklerini tercih etmekte, (iii) yaratıcı düşünmeyi öğrencilere kazandırırken öğrenci ve veli ilgisizliği, özgüven ve motivasyon eksikliği, eğitim materyallerinin yetersizliği ve ders saatlerinin yetersizliği sorunlarıyla karşılaşmakta (iv) Yaratıcı düşünmeyi öğrencilere kazandırma sürecinde öğretmenler, olumlu bir tutum geliştirmeye ve özgüveni artırmaya yönelik uygulamalar gerçekleştirerek ve öğrenme ortamlarını yaratıcılığı destekleyecek şekilde düzenlemeye çalışarak sorunları çözmeye çabaladıkları görülmektedir.

Yapılan birçok çalışmada öğretmenin, öğrencide yaratıcı düşünme becerisinin ortaya çıkarılmasında önemli rolünün olduğu belirtilmiş, becerinin ortaya çıkarılmasının yanı sıra öğrenciye kazandırılması ve geliştirilmesi gerektiği, yaratıcılık konusunda eğitime en çok ihtiyaç duyan mesleğin öğretmenlik olduğu ve öğretmenlerin yaratıcı bir karaktere sahip olması vurgulanmıştır (Yasa ve Şahin, 2012; Öztürk ve Darıca, 2003; Senemoğlu, 1996; Yaman ve Yalçın, 2005). Ayrıca öğretmenlerin bağımsız öğrenmeyi kolaylaştırıcı, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerisini geliştirecek ortamlar oluşturması ve yaratıcılığı teşvik eden davranış rolleri sergilemesi beklenmektedir (Copley, 1997). Yaratıcı düşünme becerisine sahip öğretmenlerin en önemli özelliği, sınıf ortamını yaratıcı düşünme becerisine uygun tasarlayarak yaratıcılığı aktif hale getirecek çeşitli strateji ve yöntemleri kullanması, öğrencileri sorgulayan, eleştireldüşünen, kendinden emin olan bireylere dönüştürebilmesidir (Ekici, 2004; Hamza ve Farrow, 2000; Kind ve Kind, 2008; Liu ve Lin, 2014; Özmuş, 2012; Özerbaş, 2011). Yaratıcı düşünme becerisinin öğrenilmesi ve geliştirilmesi konusundaki çalışmalar, öğretmenlerin bu alanda önemli bir rol oynadığını ve eğitim sürecinde yaratıcılığın teşvik edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Çalışmalarda elde edilen bulguların, araştırma bulgularıyla örtüştüğü görülmektedir.

Sonuç olarak küreselleşen dünyada meydana gelen hızlı değişim ve gelişmelere adapte olunabilmesi, ortaya çıkan sorunlara hızlı, esnek, özgün çözüm önerilerinin geliştirilebilmesi, eleştirel düşünen, bilgiyi kullanmakla birlikte üretebilen, yaratıcı düşünme becerisine sahip bireylerin yetiştirilmesi ülkelerin gelişmişliği ve kalkınmasında son derece önemlidir (Saygılı 2013). Ülkelerin kalkınmasının yanı sıra öğrencilerin akademik, sosyal, kültürel ve iş hayatlarında başarılı olmasına yardımcı olması amacıyla yaratıcı düşünme becerisinin öğretmenler aracılığıyla öğrencilere kazandırılması, toplumun geleceği için önemli bir gerekliliktir.

Araştırma bulgularına göre şunlar önerilebilir: (i) Araştırmaya katılan öğretmenler yaratıcı düşünmenin önemli olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlere yaratıcı düşünmeye ilişkin farkındalığını artırmak için farklı, alana yönelik eğitim alması özendirilebilir. Öğretmenlere yönelik hizmet içi bu tür eğitimlerde, öğrencilere yaratıcı düşünce becerileri kazandırmak için kullanılacak öğretim yöntemleri, stratejiler ve araçlar gibi pratik bilgilerin yanı sıra, yaratıcı düşünmeye ilişkin pedagojik yaklaşımların ve

öğrenmesüreçlerinin anlatılmasına yönelik hizmet içi kurslar ile öğretmenler, yaratıcı düşünmeyi daha etkili bir şekilde öğretebilme ve öğrencilerini destekleme konusunda daha hazır hissedebilir ve öğretmenlerin, ilgili alandaki bilgi ve becerilerini güncellemelerine ve yenilikleri takip etmelerine yardımcı olabilir. Ancak, bu eğitimlerin sadece yaratıcı düşüncenin ne olduğunu anlamakla kalmayıp aynı zamanda nasıl öğretilip teşvik edileceği konusunda da pratik bilgi ve stratejiler sunması da önemlidir. (ii) Araştırmaya katılan öğretmenler, yaratıcı düşünmeyi öğrencilere kazandırmada öğrenci ve veli ilgisizliği, özgüven ve motivasyon eksikliği, eğitim materyallerinin yetersizliği ve ders saatlerinin yetersizliği gibi sorunlarla karşılaştıklarını belirtmiştir. Bu sorunları çözmek için yaratıcı düşünmeye olumlu bir tutum geliştirmeye ve özgüveni artırıcı uygulamalar gerçekleştirmişler, farklı yöntemler kullanmışlar ve öğrenme ortamlarını yaratıcılığı destekleyecek şekilde düzenlemeye çalışmışlardır. Bu noktada, öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları çözmeye çabalarında okul müdürlerinin sağlayacağı desteklerin önemli olabileceği vurgulanmaktadır. Okul müdürü, öncelikle öğretmenlerin ihtiyaçlarını anlamalı ve onların yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek için gereksinim duydukları kaynaklara erişimlerini sağlamalıdır. Bu kaynaklar arasında, eğitim materyalleri, teknolojik araçlar, hizmet içi eğitim programları ve uzman desteği gibi unsurlar yer alabilir. Ayrıca, okul müdürü, öğretmenlerin yaratıcı düşünmeyi destekleyici ortamlar oluşturmalarına yardımcı olmalıdır. Sınıf düzenlemesi, etkileşimli öğrenme ortamlarının yaratılması ve öğrencilerin yaratıcılıklarını teşvik edecek aktivitelerin düzenlenmesi gibi alanları içerebilir. Öğretmenlere bu süreçte destek olacak rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sunarak onların motivasyonlarını artırabilir ve başarılarını takdir edebilir. Bunun yanı sıra yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek, öğrencilerin tüm eğitim hayatları boyunca karşılaştıkları bir süreçtir ve bu sürecin birçok paydaşı vardır. Dolayısıyla, sadece okul müdürünün değil, aynı zamanda meslektaşlarının, velilerin, diğer okul personelinin ve toplumun da bu konuda aktif bir şekilde katkı sağlaması önemlidir. Eğitim sisteminin tüm paydaşlarının iş birliği içinde çalışması, yaratıcı düşünmeyi destekleyici bir ortamın oluşturulmasında daha etkili olacaktır.

Kaynakça

- Aksoy, G. (2005). *Fen eğitiminde yaratıcı düşünme temelli bilimsel yöntem sürecinin öğrenme ürünlerine etkisi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.
- Anagün, S., Atalay, N., Kılıç, Z., & Yaşar, S. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. yy becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *PAU Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 160-175.
- Baş, T. & Akturan, U. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Nvivo ile nitel veri analizi, örnekleme, analiz, yorum*. (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bogdan, R. C., & Biklen, K. S. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theory methods*. Boston: Allyn and Bacon
- Boyacı, Ş. D. B. & Özer, M. G. (2019). Öğrenmenin geleceği: 21. yy becerileri perspektifiyle Türkçe dersi öğretim programları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 708-738.
- Boz, İ., & Yılmaz, H. (2018). Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme becerisi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Journal of Human and Social Sciences*, 1(1), 68-81.
- Cropley, A. J. (1997). Fostering creativity in the classroom: general principles. In M. Runco (Ed.), *The Creativity Research Handbook*, 1, 83-114
- Çağ Adıgüzel, D. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı düşünme becerileri ile öğretmen davranışlarının öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkısı arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Dede, C. (2010). Comparing frameworks for 21st century skills. *21st century skills: rethinking how students learn*, 20, 51-76.
- Ekici, D.İ. (2004). Fen öğretmeni adaylarının yaratıcılık kavramına ve yaratıcı düşünmeye ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 202, 153-169.
- Erten-Tatlı, C. (2017). *Çocuklarda yaratıcı düşünme becerilerinin saptanması ve okul psikolojik danışmanlarının farkındalığının incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Güven, M. & Kürüm, D. (2008). Öğretmen adaylarının öğrenme stilleri ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişki. *İlköğretim Online*, 7(1), 53-70
- Hamza, M. & Farrow, V. (2000). Fostering creativity and problem solving in the classroom. *Kappa Delta Pi*, 37(1), 33-35.

- Karakuş, G.(2018). Örgütsel yaratıcılığı arttırmak için öneri geliştirme sistemi: atıştırıcılık üretim sektöründe bir uygulama, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 254-274
- Keleşoğlu, S. (2017). *Öğretmen eğitiminde yaratıcı düşünme ve inovasyon eğitim programının tasarımı, denemesi ve değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kısaoglu, M.(2022). *Eleştirel düşünme çerçevesinde okul yöneticilerinin yönetim becerileri*, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- Kind, P. & Kind, V. (2008). Creativity in science education: perspectives and challenges for developing schools. *Studies in Science Education*, 43(1), 1-37.
- Liu, S.C & Lin, H. (2014). Primary teachers' belief about scientific creativity in the classroom context, *International Journal of Science Education*, 36(10), 1551– 1567.
- Memduhoğlu, H. B. Uçar, R. & Uçar, İ. H. (2020). *Yaratıcı okul yaratıcı öğretmen (Genişletilmiş 2. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Meral, S.& Şahin F.(2019). Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı düşünme eğilimleri, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 312-325
- Özden, Y. (1999) *Öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Özmuş, M. (2012). Öğretmen eğitiminde yaratıcılık ve inovasyon. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 731-746.
- Lubart, T. I.(1994). *Thinking and problem solving*, USA: Academic Press
- Uçak, S. & Erdem, H.H. (2020). Eğitimde yeni bir yön arayışı bağlamında “21. yy becerileri ve eğitim felsefesi”. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 76-93.
- NACCCE, (1999). All our futures: creativity, culture and education. 3 Mayıs 2023 tarihinde <http://sirkenrobinson.com/pdf/allourfutures.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Özerbaş, M. A. (2011). Yaratıcı düşünme öğrenme ortamının akademik başarı ve bilgilerin kalıcılığa etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 675-705.
- Özkale, U., Kılıç, F. & Yanpar Yelken, T. (2020). İlkokul öğrencilerinin görüşlerine göre fen bilimleri dersinde yapılan etkinliklerin yaratıcı düşünme becerileri açısından incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(3), 139-168.
- Öztürk, Ş. A., & Darıca, N. (2003). Çocuk gelişimi ve okul öncesi eğitimi öğretmenliği, anaokulu öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında yer alan yaratıcılık ile ilgili derslere ilişkin görüşler. *Eğitim Araştırmaları*, 4(13), 10-21.
- Resnick, M. (2007). *All I really need to know (about creative thinking) I learned (by studying how children learn) in kindergarten*. *Creativity and Cognition*, Seeding Creativity: Tools, Media, and Environments. 1-6.
- Saygılı, S. (2013). Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş sürecinde eğitimde dönüştürücü bir entelektüel olarak öğretmenler. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(ÖYGE Özel Sayısı), 270-281.
- Senemoğlu, N.(1996, Ocak). Yaratıcılık ve öğretmen nitelikleri. Yaratıcılık ve eğitim paneli. Kara Harp Okulu, Ankara. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~n.senem/makaleler/yaratici.htm>
- Temizkan, M.(2011). Türkçe öğretiminde yaratıcı düşünmeyi geliştirme bakımından Nasreddin hoca fıkraları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 195-223
- Trilling, B. and Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. Francisco: Jossey-Bass. Torrance, E. P. (1997). *Creativity in the classroom: What research says to teacher*. <http://eric.ed.gov/?id=ED132593> adresinden 24.01.2024 tarihinde erişilmiştir
- Torrance, E. P. (1998). The Torrance Tests of Creative Thinking Norms—Technical Manual Figural (Streamlined) Forms A & B. Bensenville, IL: Scholastic Testing Service.
- Uğraş, H.(2011). *Öğrencilerin hayat bilgisi dersinde eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini kazanma düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Yaşar, M.C. & Aral, N. (2010). Yaratıcı düşünme becerilerinde okul öncesi eğitimin etkisi, *Kuramsal Eğitimbilim*, 3(2), 201-209
- Yaman, S. & Yalçın, N. (2005). Fen bilgisi öğretiminde probleme dayalı öğrenme yaklaşımının yaratıcı düşünme becerisine etkisi, *İlköğretim-Online*, 4(1), 42-52.

- Yasa, S., & Şahin, M. (2012). Resim iş eğitimi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik algıları ve yaratıcılık düzeyleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11, 67-76.
- Yenilmez, K. & Yolcu, B.(2007). Öğretmen davranışlarının yaratıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkısı, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 95–105.
- Yıldırım, R. (1998). *Yaratıcılık ve yenilik*. İstanbul: Sistem Yayıncılık,
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

